ШАХС ТАРБИЯСИГА ЙЎНАЛТИРИЛГАН РАҚАМЛИ КОНТЕНТЛАРНИ ЯРАТИШ ВА АМАЛИЁТГА ЖОРИЙ ЭТИШНИНГ ТЕХНОЛОГИК МЕХАНИЗМЛАРИ: МИЛЛИЙ ТАРБИЯ МАЗМУНИДАГИ ПОДКАСТ ВА ВИДЕОКОНТЕНТЛАР МИСОЛИДА

Махмудов Абдувохид Хамидович
Андижон вилояти Кўрғонтепа туман 1 сон техникуми, махсус фан ўқитувчиси.
https://doi.org/10.5281/zenodo.23522982

Аннотация. *Мақолада шахс тарбиясига йўналтирилган рақамли контентларни яратиш ва амалиётга жорий этишнинг технологик механизмлари миллий тарбия мазмунидаги подкаст ва видеоконтентлар мисолида таҳлил қилинган. Шунингдек, миллий қадриятлар ва маънавий гояларни рақамли воситалар орқали етказиш, контентларни ишлаб чиқишда замонавий мультимедиа технологияларидан фойдаланиш, уларни таълим-тарбия жараёнига интеграция қилиш ҳамда педагогларнинг рақамли компетенцияларини ривожлантириш масалалари ёритилган.*

Калит сўзлар: *рақамли контент, шахс тарбияси, миллий тарбия, подкаст, видеоконтент, мультимедиа технологиялари, рақамли компетенция, технологик механизмлар, таълим-тарбия жараёни, инновацион таълим ресурслари.*

Аннотация. *В статье анализируются технологические механизмы создания и внедрения в практику цифрового контента, направленного на воспитание личности, на примере подкастов и видеоконтента национально-воспитательной направленности. Освещаются вопросы передачи национальных ценностей и духовно-нравственных идей посредством цифровых средств, использования современных мультимедийных технологий при разработке контента, его интеграции в образовательный и воспитательный процесс, а также развития цифровых компетенций педагогов.*

Ключевые слова: *цифровой контент, воспитание личности, национальное воспитание, подкаст, видеоконтент, мультимедийные технологии, цифровая компетентность, технологические механизмы, образовательный и воспитательный процесс, инновационные образовательные ресурсы.*

Abstract. *The article examines the technological mechanisms for creating and implementing digital content aimed at personal development and education, using podcasts and video content focused on national upbringing as examples. It discusses the delivery of national values and spiritual and moral ideas through digital media, the use of modern multimedia technologies in content development, the integration of digital content into educational and воспитательный processes, and the development of teachers’ digital competencies.*

Keywords: *digital content, personal development and education, national upbringing, podcast, video content, multimedia technologies, digital competence, technological mechanisms, educational and воспитательный process, innovative educational resources.*

Бугунги кунда рақамли технологиялар таълим тизимини тубдан ўзгартирмоқда ва билим бериш жараёнини ёшлар учун интерактив, қизиқарли ва самарали ташкил этиш имконини бермоқда. Шу билан бирга, рақамли муҳит шахс тарбиясига йўналтирилган миллий қадриятлар ва маънавий ғояларни тарғиб қилишда ҳам муҳим воситага айланмоқда. Миллий тарбия — бу ёш авлодни ўз халқининг тарихий мероси, маданий анъаналари, урф-

одатлари ва маънавий қадриятлари асосида тарбиялаш жараёнидир. Ҳар бир замонавий педагог ва таълим муассасаси раҳбари учун миллий тарбия мазмунидаги рақамли контентларни технологик жиҳатдан самарали ташкил этиш долзарб вазифа ҳисобланади [1].

Рақамли платформалар ва контентлар орқали миллий тарбия ғояларини ёш авлодга етказишнинг асосий афзалликлари қуйидагилардан иборат: ўқувчиларнинг билим олиш жараёнига қизиқиши ва мотивацияси ошади, уларда миллий ўзлик ва маънавий қадриятларга ҳурмат шаклланади, шунингдек, индивидуал ва психологик ривожланиш хусусиятларига мос интерактив ресурслар орқали таълим-тарбия самарадорлиги оширилади. Подкаст ва видеоконтентлар бу жараёнда қулай воситалардан бири бўлиб, улар ёшларга маънавий ва билишга оид мазмунни бир вақтда етказиш имконини беради.

Бундан ташқари, рақамли контентларни яратиш жараёнида замонавий технологик ва инновацион ёндашувлардан фойдаланиш талаб этилади. Масалан, подкастлар орқали суҳбатлар, интервьюлар ва маънавий-маърифий дастурлар ёшларга етказилади, видеоконтентлар эса визуал ва аудио элементларни уйғунлаштириб, миллий анъаналар ва тарихий воқеаларни кўргазмали намойиш қилади. Шунингдек, бундай контентларга интерактив элементларни киритиш ёшларнинг мустақил фикрлашини ривожлантириш, ахборотни ўзлаштириш ва ижодий қобилиятларини оширишга ёрдам беради.

Шу боис, шахс тарбиясига йўналтирилган рақамли контентларни, хусусан, миллий тарбия мазмунидаги подкаст ва видеоконтентларни яратишнинг технологик механизмлари ҳамда уларни таълим-тарбия амалиётига самарали жорий этишнинг методологик асосларини ўрганиш илмий ва амалий жиҳатдан катта аҳамиятга эга. Ушбу мақолада замонавий педагогик ёндашувларни рақамли технологиялар билан интеграциялаш жараёнидаги асосий босқичлар ва муаммолар таҳлил қилинади.

Подкаст ва видеоконтентлар рақамли таълим муҳитида ахборотни тез ва самарали етказиш имконини беради. Ушбу форматлар ёшларнинг ахборотни қабул қилиш хусусиятларига мос келади ва уларнинг таълим-тарбия жараёнига қизиқишини оширади.

Масалан, миллий тарбияга бағишланган подкастларда мутахассислар, педагоглар ёки жамоат арбоблари иштирокида суҳбатлар ташкил этиш мумкин. Бу орқали миллий қадриятлар, ахлоқий меъёрлар ва маданий анъаналар ҳақидаги маълумотлар тизимли ва қизиқарли шаклда тақдим этилади.

Видеоконтент эса визуал ва аудио элементларни бирлаштирган ҳолда миллий маданият, тарих ва урф-одатларни кўргазмали шаклда намойиш

қилиш имконини беради. Бундай контентлар ёшларда миллий ўзликни англаш ва маданий меросга ҳурмат туйғусини шакллантиришга хизмат қилади.

Рақамли муҳитда шахс тарбиясига йўналтирилган подкаст ва видеоконтентларни яратишда бир қатор технологик босқичлар муҳим аҳамиятга эга.

Контент концепциясини ишлаб чиқиш. Контент концепциясини ишлаб чиқиш жараёнида материалнинг тарбиявий ва педагогик йўналишига алоҳида эътибор қаратилиши лозим. Подкаст ва видеоконтентларда миллий тарбия ғоялари қай шаклда акс эттирилиши аниқланади: улар миллий қадриятлар, тарихий мерос, урф-одатлар ва ахлоқий меъёрларни қамраб олиши керак. Шунингдек, контент ёшлар учун тушунарли ва қизиқарли бўлиши лозим, бу эса аудио, визуал ва интерактив элементлар орқали таъминланади. Масалан, подкастларда маънавий суҳбатлар, тарихий воқеалар ҳақида интервьюлар ёки ҳаётий мисоллар тақдим этилиши мумкин, видеоконтентларда эса анимация, инфографика ва визуал эффектлар орқали маълумотлар ёшларга самарали етказилади. Бундан ташқари, контентнинг формати, давомийлиги, услуби ва визуал хусусиятлари аудиториянинг ёш ҳамда когнитив хусусиятларига мос равишда танланиши унинг самарадорлигини таъминлайди [2].

Сценарий ва контент дизайни. Сценарий ва контент дизайни подкаст ва видеоконтент яратиш жараёнининг муҳим босқичларидан бири бўлиб, материал мазмунини тузиш, визуал ва аудио элементларни уйғунлаштириш ҳамда тарбиявий вазифаларни самарали етказиш имконини беради. Сценарий ишлаб чиқишда контентнинг мақсади, аудиториянинг ёши ва психологик хусусиятлари ҳисобга олинади. Масалан, бошланғич синф ўқувчилари учун қисқа ва интерактив видеороликлар ёки савол-жавоб элементлари билан бойитилган подкастлар самарали бўлса, юқори синф ўқувчилари ва коллеж ёшидаги ёшлар учун таҳлилий мазмундаги видеоматериаллар ва мураккаброқ аудиосюжетлар танланиши мақсадга мувофиқдир. Шу тариқа, сценарий аудиториянинг қизиқиши ва ахборотни қабул қилиш хусусиятларига мос равишда тузилади [3].

Контент дизайни эса сценарийда белгиланган ғоя ва тарбиявий мақсадларни визуал ҳамда аудио жиҳатдан ифодалашни қамраб олади. Унда график элементлар, анимация, инфографика ва визуал эффектлардан фойдаланиш орқали маълумотларни ёшлар учун тушунарли ва қизиқарли шаклда тақдим этиш таъминланади. Шунингдек, интерактив элементлар, овоз ва фон мусиқасини танлаш, субтитрлар ҳамда анимациялар контент самарадорлигини оширишда муҳим аҳамиятга эга. Бундай уйғунлаштирилган дизайн ёшларнинг миллий қадриятларни англашини осонлаштириб, уларнинг маънавий ва ахлоқий ривожланишига ижобий таъсир кўрсатади [4].

Техник воситалардан фойдаланиш. Подкаст ва видеоконтент яратишда замонавий техник воситалардан фойдаланиш контент сифати ва самарадорлигини белгилайди. Аудио ёзиш учун микрофонлар, аудио интерфейслар ва подкаст платформалари, видеоконтент учун эса камералар, дронлар, студия ёритиш ускуналари ва монтаж дастурлари асосий ўринни эгаллайди. Шунингдек, график дизайн ва анимация платформалари орқали видеоконтент визуал жиҳатдан бойитилиб, ёшлар учун қизиқарли ва тушунарли қилинади. Техник воситалардан тўғри фойдаланиш контент сифати, аудио ва визуал элементлар уйғунлиги ҳамда маълумотларни ёшларга самарали етказишни таъминлайди.

Шу билан бирга, техник воситалардан фойдаланишда педагоглар ва контент яратувчиларнинг рақамли компетенцияси ҳам муҳим аҳамиятга эга. Агар улар замонавий аудио-видео технологиялар ва мультимедиа платформаларидан самарали фойдалана олмаса, контентнинг визуал ва тарбиявий самараси пасаяди. Шунинг учун таълим муассасаларида педагогларнинг техник билим ва кўникмаларини ривожлантириш, уларни замонавий монтаж дастурлари, аудио ва видео студия ускуналари ҳамда интерактив платформалардан фойдаланишга ўргатиш муҳим ҳисобланади. Бу эса миллий тарбия мазмунидаги подкаст ва видеоконтентларни педагогик мақсадларга мувофиқ яратиш ва самарали тарқатишни таъминлайди.

Контентни тарқатиш ва интеграция қилиш. Тайёрланган подкаст ва видеоконтентнинг самарадорлиги унинг кенг аудиторияга етиб бориши ва таълим-тарбия жараёнига интеграция қилинишига боғлиқ. Контентни тарқатишда таълим платформалари, электрон кутубхоналар, мобил иловалар ва ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш мумкин. Масалан, подкастларни Spotify, Apple Podcasts ёки маҳаллий таълим платформаларида жойлаштириш, видеороликларни YouTube, Telegram каналлари ёки мактабнинг электрон ресурсларида тарқатиш орқали кенг аудиторияга етказиш мумкин. Бу воситалар ёшларнинг таълим-тарбия жараёнига қизиқишини ошириб, миллий қадриятлар ва тарбиявий ғояларни самарали етказиш имконини беради.

Шу билан бирга, контентнинг таълим-тарбия жараёнига интеграция қилиниши унинг самарадорлигини оширади. Подкаст ва видеоматериаллар дарс жараёнида интерактив ўйинлар, топшириқлар ва муҳокамалар билан уйғунлаштирилиши мумкин. Масалан, видеороликлар ёки аудиосюжетлардан сўнг савол-жавоб машғулотларини ташкил этиш, ишчи дафтарларда амалий машқлар бериш ёки онлайн викториналар орқали материални мустақил ўзлаштиришни таъминлаш мумкин. Шу тариқа, контент нафақат ахборот етказувчи восита, балки таълим-тарбия жараёнининг таркибий қисмига айланади, бу эса ёшларнинг маънавий, интеллектуал ва ижтимоий ривожланишига ижобий таъсир кўрсатади.

Подкаст ва видеоконтент яратиш жараёнида айрим муаммолар кузатилади. Жумладан, техник имкониятларнинг чекланганлиги, педагогларнинг рақамли компетенцияси етарли эмаслиги ва методик қўлланмаларнинг камлиги шулар жумласидандир [5].

Ушбу муаммоларни бартараф этиш учун педагогларнинг рақамли технологиялар бўйича малакасини ошириш, таълим муассасаларида мультимедиа студияларини ташкил этиш ҳамда миллий тарбия мазмунидаги рақамли контентларни ишлаб чиқишни қўллаб-қувватлаш зарур.

Рақамли муҳитда шахс тарбиясига йўналтирилган контентларни яратишда подкаст ва видеоконтентлар муҳим восита ҳисобланади. Замонавий мультимедиа технологиялари орқали миллий қадриятлар ва маънавий меросни ёш авлодга самарали етказиш мумкин. Шунингдек, подкаст ва видеоконтентларни яратиш жараёнини технологик жиҳатдан тўғри ташкил этиш, педагогларнинг рақамли компетенцияларини ривожлантириш ва инновацион таълим ресурсларини жорий этиш шахс тарбияси самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi "Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomilashtirish chora-tadbirlari tugrisida"gi PK-5040 karori. https://lex.uz/docs/5344692
2.Jabborov, X.X., Samatova, S. G‘ Yoshlarda milliy tarbiya shakllanishining psixologik qonuniyatlari // Orienss. 2022. №1. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/yoshlarda-milliy-tarbiya-shakllanishining-psixologik-qonuniyatlari.
3. Куронов М. Хар бир ота-она педагог булиш керак. Макола. http: //www.adolatnashr.uz/uploads/ 17.0ila.2016. pdf.
4.Махмудов А.Х., Фефелов В.С., Камилова А.Б. Инновационные пути педагогического прорыва // Современное образование (Узбекистан). 2019. №6 (79). URL: https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnye-puti-pedagogicheskogo-proryva
5.Махмудов А. Х. Компетентностный подход к подготовке магистров технических специальностей (методологические и дидактические аспекты): Монография //Т.: «Fan va texnologiya. – 2012.-168 б.